

مواد مخدر و ایدز

تهیه کنندگان: گروه آموزش به بیمار مرکز

بازبینی بهار ۱۴۰۴

رویکرد کاهش آسیب

پیشگیری از اعتیاد باید شامل رویکردهایی باشد که هم متوجه افراد بوده (کاهش تقاضا) و هم سعی در کاهش دسترسی افراد به مواد مخدر نماید (کاهش عرضه).

کاهش آسیب عبارتند از:

- ۱- برقراری ارتباط با مصرف کنندگان مواد
- ۲- آموزش، اطلاع رسانی و مشاوره با افراد دارای رفتار پرخطر
- ۳- آموزش، اطلاع رسانی و آگاه سازی عموم جامعه و کارکنان مرتبط با مصرف کنندگان مواد
- ۴- درمان مصرف کنندگان مواد مخدر با مواد جایگزین نظیر متادون
- ۵- ارائه سرنگ، سوزن و وسایل تزریق استریل برای افرادی که تمایلی به استفاده از داروهای جایگزین ندارند.
- ۶- توزیع مواد ضد عفونی کننده
- ۷- ارائه برنامه های سیار برای افزایش دسترسی به مصرف کنندگانی که سخت در دسترس هستند.
- ۸- ارائه حمایت های اجتماعی

منبع: بسته اطلاعاتی مواد مخدر و ایدز - سامانه آوای سلامت-۱۴۰۲

پدري که از نظر عاطفی سرد بوده و حضوری فعال در منزل نداشته باشد.

مقصر شمردن مرتب کودک به دلیل مشکلات مختلف در خانواده

مصرف مواد مخدر در یکی از والدین به علت الگو برداری از وی

وابستگی خیلی زیاد به خواهر یا برادری که مصرف کننده مواد است.

۴. عوامل اجتماعی

شیوع بالای مصرف مواد مخدر در جامعه به خصوص در گروه همسالانی که فرد با آنها تعامل دارد می تواند از عوامل شروع مصرف مواد باشد. این عوامل از طریق فشار همسالان، تلاش برای همراهی و مطرح نمودن خود در گروه همسالان، در معرض قرار گرفتن و دسترسی آسان به مواد، درک نادرست از طبیعی بودن مصرف مواد اثر می کنند.

لزوم برنامه های پیشگیری از اچ آی وی در مصرف

کنندگان تزریقی مواد

با اجرای برنامه های موثر پیشگیری از اچ آی وی، ارائه خدمات کاهش آسیب از جمله تهیه و توزیع لوازم استریل برای تزریق و نیز درمان نگهدارنده و جایگزین مواد مخدر (درمان با متادون)، انتقال اچ آی وی در مصرف کنندگان تزریقی مواد در بسیاری از کشورها که این برنامه ها را اجرا کرده اند کنترل شده است.

مواد مخدر اپیوئیدی (تریاک، هروئین و ...)

انواع متفاوت و متنوعی از مواد می تواند باعث اعتیاد شود و آثار مصرف و ناراحتیهای ناشی از قطع مصرف و عوارض مصرف طولانی مدت هر یک از آنها با یکدیگر متفاوت است. در کشور ما شایعترین مواد مورد مصرف توسط بیماران معتاد، مواد مخدر است ولی به تازگی مصرف سایر انواع مواد اعتیادآور به خصوص در جوانان شایع شده است.

اختلالات ناشی از مصرف اپیوئیدها عبارتند از مسمومیت اپیوئیدی، محرومیت اپیوئیدی، اختلال خواب ناشی از اپیوئیدها و ناکارآمدی جنسی ناشی از اپیوئیدها. افزون بر اینها، اختلالات سایکوتیک، اختلالات خلقی و اختلالات اضطرابی ناشی از اپیوئیدها گروه دیگری از اختلالات ناشی از مصرف این گروه هستند.

انواع شایع مواد مخدر اپیوئیدی عبارتند از: تریاک، هروئین، مورفین، کدئین، حشیش و کراک. تریاک، نیز شایعترین ماده اپیوئیدی مصرفی است. شایعترین شیوه مصرف تریاک در ایران، تدخین (کشیدن) است و پس از آن از نظر شیوع، شیوه خوردن قرار دارد. کشیدن هروئین نیز شایعترین شیوه مصرف این ماده در ایران است و پس از آن استنشاق و تزریق قرار دارد.

اعتیاد به مواد مخدر و بیماریهای منتقله از راه خون

سوء مصرف مواد مخدر یکی از مهمترین مسایل بهداشتی کشور به شمار می رود. آمارها بیانگر آن است که ۱,۲ تا ۳,۳ میلیون نفر از جمعیت، مبتلا به سوء مصرف مواد مخدر هستند.

این شیوع زیاد به خصوص هنگامی اهمیت بیشتری می یابد که به عوارض جسمی و روانی اعتیاد توجه کنیم. هم اکنون مصرف تزریقی مواد به عنوان شایعترین راه انتقال ایدز در کشور به شمار می رود. اعتیاد تزریقی به مواد مخدر شانس ابتلا به هپاتیت C، B و حتی سل را نیز بالا می برد و عوارض روانی فراوانی برای فرد مصرف کننده به دنبال دارد. همچنین پدیده اعتیاد عوارض اجتماعی برای فرد مصرف کننده و جامعه ایجاد می کند.

عواملی که در انتقال اچ آی وی از این طریق

تأثیر گذار هستند عبارتند از :

- تعداد دفعات استفاده از یک سوزن و سرنگ تعداد دفعات تزریق
- تعداد افرادی که از یک ابزار مشترک برای تزریق استفاده می کنند
- شیوع اچ آی وی در جامعه

عوامل موثر در سوء مصرف و وابستگی به مواد مخدر

۱. عوامل بیولوژیکی

توارث یک عامل احتمالی در سوء مصرف مواد است. موادی آرام بخش در بدن ساخته می شود که آندورفین نام دارد. ممکن است یک اختلال ارثی یا بیولوژیک باعث نقص در ساخت این ماده در فرد شده که با مصرف مواد مخدر، این نقص جبران شود.

۲- ویژگیهای فردی

وجود پرخاشگری، اختلالات خلقی و اضطرابی اختلال در کارکردهای شناختی نظیر اشکال در برنامه ریزی، توجه و تمرکز، نگرش مثبت به مواد وضعیت تحصیلی نامناسب، فرار از مدرسه در مقابل، برخی از ویژگیها نظیر موفقیتهای تحصیلی در مدرسه، اهداف بالای تحصیلی، هوش بالا، توانایی کنترل هیجانات، توانایی برقراری ارتباط مناسب با دیگران، اعتماد به نفس بالا، توانایی حل مساله، انعطاف پذیری و اعتقادات صحیح مذهبی به عنوان عوامل محافظت کننده شناخته می شوند.

۳. عوامل خانوادگی

✚ عدم حضور والدین به دلیل فوت، طلاق و یا زندانی شدن آنها
✚ حمایت زیاد و یا کنترل زیاد توسط یکی از والدین (معمولا مادر)